

Skåne
Vemmenhögskid.
Grönby sv.
uppt. år 1961

uppt. ö. ber. av
fröken Ulla Malmström,
Anderslöv

(uppt. s. far vagnmakare
Alfred Hansson Malmström,
född år 1882 i Klagstorp
flyttade till Grönby år 1887.
Död år 1957.)

Vagnmakare och vagnmakeri. s. 1-19.

LMF 110

(fotostatalkopior av
gesällbrev och gesällbok s. 13-16;
foto sid. 17-19: (7st.)

okt. 1961

M. 16263.1.

Skiba den 11/10 1961

Brev

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Ja jag får kanske först ge en förklaring
på varför jag lämnar Edert fråga orösklad.
Ja när jag fick brevet tänkte jag för
när se vad det innehåller.

Då jag läste innehållet tänkte jag
låt mig vara så kort jag kan
efter som du inte skall föder jimm
mer (Skickas den 16 febr. 1957)

Jag har de närmast 10-15 år av min
faders rista är varit honom bekämplig
med lite an omgången inom sjukets olika
arter. Istället så direkt efter något
med olika ^{arterna} så kallade Röntgens gnomar
och mycket annat att kalla o samma
frågor rista är då kan inte om
så stark till hälsan.

Men kan det vara till någon hjälp
och upplysning för Edert fortsatta
forsknings arbete så skall jag lämna
de upplysningar jag har dels i minnet och
dels efter gamla böcker och arkiviska sinnen
vi har taget vara på.
Alla medlemmar

1.
Sagnmakare Alfred Larsson Halmstäm
född den 8 juni 1882 i Bränneåsa
Ö. Klagstorp. flyttade med sina föräldrar
Per och Hans Andersson till Gynby 3
Anderslöv 1887 och stannade där tills
sin död, och utövade yrket på samma
ställe. Började sjöls sagnmakerier
1 juni 1904 vilket han överträdde efter sin
fader. Då blev han så kallad egen "Mästare".

Hans Andersson. född den 6 juni 1847 - död 8/8 1916.
Hans fader var lantbrukare. Hans Andersson
läste i sagnmakeriyrket i 3 månader och sätte
sedan upp egen rörelse i Bränneåsa och flyttade
hit till Gynby 1887 och fortsatte där till 1904
och då övertog sonen (sin fader) Alfred H. Halmstäm
yrket och rörelsen.

2+3.

Far kom i lära hos sin faders daisfri
han hade lust. för all slags härteten
och redan som liten hjälpte han i trä.
och daisfri lärde han dyket i en 3 år tid
hemma, och arbetade som gesätt från den 2 mars
till 6 okt. 1902 hos fadern, och sedan
hos Vagnmekare H. Melngren Fjerdingsstr
under tiden 7 okt 1902 - 28 jan. 1903
då han fortsatte hemma till 1 juni 1904
då han besökte dyket och rörelse.

Och då skulle fadern och medens bo för
i sin gamla (stuga) och ha sin värd
och passning m.m. tills de dog.
Så även att (farfar) skulle få stå
över i sin dertsted och ha sin kyrkel
bänk kvar.

Far fick sitt gesällskap från Vermenthags
kändas Skarvtrucksförening år Mars 1902.
(Varo förening han sedermera tillhörde
hela sitt liv dels som ledamot och dels
som sekreterare, o styrelseledamot och till
slut Sledars ledamot (efter 20 års förtjänst).)

4.

Far följde sin hemsocken tugen därför
han övertog rörelsen efter fadern 1904 och
utövade yrket ensamt tills 1909 då frigades
han till och sågs bokstaden med flera
andra sorters trä i de inbill-liggande
skogar Flargårds. Han hade en blocksäg
körd med lokomobil. Detta kört han på.
med till han själv byggde en blocksäg
med elektrisk motor hos hemman på gården
1912-1913 då han alltså övergick till
sågverksrörelse och köpte stockarna ifrån
olika skogar vilka lärdes han körd hem
ifrån skogen på vintern. Fer.-oken. och
sedan sågades upp o. olika tjocklekar
ifrån 1 tum - 14 tum plank vilka lagas
och fick lufttorka på gården under sommaren
och sedan släas in med handkraft
o. olika planklador och på så sätt fick
far och skänka andra sagnmekaniker
på ja hela förda skänke sitt yrke ifrån
Sedan utövade han även ett annat yrke
nämlig Elektrisk Installations rätthet som
han hade till bisyssla på tiden sin
sagnmekaniker blev till samma vissa tiden
och ärat sänkt under krigsåren 1917-1918
eller ditåt.

M. 16263:4.

Vagnmakarifamns lite vardens inom
1 mils omkrets Överget En i V. Vemmerby
(Tringbacken) Rimligt m. fl. Och på
senare är även i Anderstorp
Föll böjan bestod nog Kunnadkerlsen
av bönder men senare. Iler det lite
mera blandat.

5. Far var med i Vagnmakariförningen
som bildades år 9 och med i
Myrboon liest igenom. Deres mundskliga
uppgifter var att diskutera priser och
se så de några lundar efterföljades
Förningens hette Skåners Vagnmakariförning.

6. Personalen bestod av Lärare, kas o
gesaller, och dessa kom iför bliska hem
Far hade ganska många iför bojar hem
lantarbetarfamiljer.
De fästes på per fört i ett katras
och såg om de hade lust o fallerhet för
syket. Sedan mera uppgjordes kontakt med
niss lön per år där Kost o lopi ingick
Kontaktet gällde Bär då de sedan

gjorde sitt gesällo par. Sedan var det
olika som fortsatte att arbeta som
gesällen eller gav sig ut på andra orter.
Den var lik olika som tidigare var.
Ett exempel, 1945 färdt året 170 kr + kostologi
andra 370 kr. tredje 570 kr.

Det var den största lön gessen i hede.
Men tidigare var det mycket mindre lön
och lönerna var mellan 7 - 8 år 1925
Måten var mycket vill o potatis gamm
drickabild, middag, eftermiddagskaffe
och bröd. Så kallad 3 lagade mat.
Och många är som här alltid 1 lön gessen
2-3 gesällen eller fler beroende på bräddas
och all för skatte sagerken m.m.

7

Verksteden finns ännu men så som
eftersom dyket ej överlevt för det är ju
så gammalt som nådett var från maskinen
med alla verkstaden grejer skingrade
1957, Verkstaden har ju med en
fritidshus. För gammalt endast flyttat
med handverktyg sedan från maskinen
för allt. Exempel Bandsåg, Planhyvel

M. 16263:5a

7 Rikshytt, Svann, Lirkelsäg m-flera.

8. Samartetet med somed var det
att han beslag och gjorde sadent
arbete. Men hönarna och känderna
beställde sagan direkt här

9 Orkelsproceduren var olika när de
gjorde en sagn de förtä öran böja de
med att handlarva hjulnord sedan
blita och så i tötter ekarna och
så till sist förtä tötter omkring Rydlet
så till underredet och så till sist
sagnskogen, olika modeller bolster sagnar
fjädres sagnar, äkragnar, byggen. m.m.
med såldes lag bolster sagnar här omkring

10 Ja himmet skaffade far som jag fört
omtelet genom att sjätr beje stoken
ipå en skogen på stäende ort och så
haka. och sedermera ändrade det.
Himmet betelades per Raktikefet och
så hade bänderna viss förtä Rödles hum
och sedan såldes det att ja så ett om
till alla skänkte sagnmakare.

11-12.

Vagnar ar skilda dags gjordes
ej direkt på lager, men var det ant om
arbeten gjordes till olika lösdelar som
alltid fanns på lager som bogträ,
svingel, kramlar, ragns-stänger och
en och annan ragnshög.

Tidvis gjordes även bit-lastflak
och bitkarosser eftersom det mördes-
niserade sig.

Vagnmekerskapet förvarn alltmera och
på tiden 1936-1950 tillt var det endast
den stora blocksågen och sågverksverken
som bedrivs här.

13-14

Ja dessa båda frågor får jag oerskåda
på någon annan som har det i minnet
att störa på.

Jag får be om ursäkt för jag
skrivet lite för mycket så ni
har lessat med det

Ja nu får jag dagras att ni
slår en klack på det hela
och kan tyda lite av min
skrivare. Och nu det är något
annat jag kan stå till tjänst
med här är här hemma en del
böcker i span fam och farfars tid
med olika priser. i. Uppgifter om
allt som här i sig span olika är
Fars gesellbar märkbar. Kort från
sag, rekordet, om m.

Skriv eller ring gärna för vidare
upplysningar, för men här gärna
skattare för att prata om gammalt
än att skriva om det.

Hög åktningsfullt

Ulla Malmsten

Ekeby Gröby 3
Andarna

Del. 20130 riktnummer 0410

Frelleby

En dag i arbetet i forna dagar.

Dagen börja kl 6 då gasälles o Läsproppa
börja med att komma in i ketel att
fa en kopp kaffe a ringel mera.

Sedan ginga de ut att börja i verkstaden
Läsproppen fick elda med spans och
overstade som det var gott om. Lysus fanns
in på fars tid men på farfars far det
ändas riktigt menaderna att bända fetogen
lammor. Så arbeta de då vid var sin
hyvelbänk med verktyg mestadels sådan
som gick med handkraft.

Vid varje bänk fanns såga olika slags
myrlar för olika ändamål lever, stämjärn
m.m. Ja detta var i farfars tid.

Då sedan far börja med att rörlaga det
hela blev det tillt ändringa ungefär år
1912-13. Då var det elektrisk lys m.m.

Så gick himmarna. kl 8 var det frukost
oftas med salt vill och "ring potatis"
potatis som lades till värmas på brysen.
och fick gott bröd. En salt som ansags
god var också "dricka bröd" Sedan var
det då middag kl. 12 med redig smet

med 2 rätter. Middag frill till 1.
Eftermiddagskaffe. och så frillmat 6-7 kr.
Ja sedan ändrades viderna med mat viderna
så det blev med löjans till 7. kaffe o finkard
på en gång. middag och frill till 5 skat
då 26.

himpningen var då nog ej så hög som nu.
Lärpojken eller lärbrödan fick 30 kr 1 året
7 1/2 det 2 året. 12 1/2 det tredje året
kost o logi. Det fjärde året var det så kallat
ockopning. Och sedan var de då utblunda
att ge sig ut och de i andra verkstäderna
men många av fars stanna kvar en tid
efter och sedan blev de antingen egna
småbruk eller några blev fören på större
verkstads. En gesäll var till i 18 år
en 12 och många 7-8.

Jannan menad var o allmänheten den bytte
då arbetets gesäller på verkstaden med all
göra list på lager h. ex. alla sorter skaff
till skufflar o höftjarna m.m.
underred till sagor hammar o minylar.
som alltid fanns på lager

På varen var det brätt då skulle
alla bönderna ha sina hjul lagade
särskilt så maskinshjulen skulle lagas
och så på hösten var det andra delar som
skulle göras.

Jänner och februari månader var det alltid
fas som var gäme då och hade bokförings
betyg för det som var öfver kredit på allt
då gjordes det igen i en bok som priserna
sattes på allt och beräkning var. Lång arbet
tiden var på varen.

Varje kund hade sin sida i den stora
boken, och så sköts räkningarna ut efter
den. De främsta ären gick för en och annan
dag omkring och hämta nytt pengarna.
Men och en del kom hit och betala sin
skuld. Men på de senare ären blev det
posten som tog hand om räkningarna.

Sedan började arbetet igen att löpa upp i mars
månad. Då skötte fas själv den stora
blocksågen på gården som alla strökar
sågades upp till plankor. Bokplankorna
skulle vara sågade till midsommars
annars skändes hjul.

sedan lagades de upp på gäddor i
staplar och baras in i pålads i skotten.
Så arbeta de andra på verkstaden med
sagmakenid och smideri.

I verkstaden fanns då Bandsåg, plankhyll,
slibhyll, svar, slipsten, cirkelsåg
allt mera modernt efter tiden.

19 - var det en krus i
Kipraharn på 10 dagar. där lärde för
lite om bilkerossier. som kan sedan
fortsatte lite med men det var inte
så lönsamt antagligen och lasten var
mycket mera för skidarnas skull.

De första åren var det nog mest betes-
ragnar och fjädersagnar som gjordes mest
än än finare sorters ragnar.
så kallade "giggas", ponnysagnar, och
ekarabangas. Så var det somedant som
bestyg, dun och melar, melar, men
alltså berättas om för sig.
På senare tiden blev det allt mera barn
bilragnar hela flak som gjordes 1940-
barn nog dessa.

M. 16263:12.

De olika ragnsmedellerna användes.
På julfest vid och början av års fest
eftersom så gjordes nog mest bålsteragnar
för då användes ej bönbröns utan sådana
men så gjordes väl då och då en
åkeragn också för när de skulle till pålys
så var det den finare hästskegelsen
fram och, såsom gula klönare åkeragnar
med 2 sidor på. I Gärby hade
Prosten Gisslén en heltickel dröbka
med hög kasklock. Det var år 1910-1912
sedan gick de bort. Men där var nog
en del av Söderlotts bönder som även hade
finare ragnar. Även Ekström fanns
och Gonnaragnen för Åstorpens döttrar
men med även för rann åkeragnar och så
gjick bilsagnarna fram och stillo ut
båster och fjäderagnar, år 1937 var det
så gott som bara bilsagnas.

År 1902 gjordes julfest en bilsagn
till Gärby sedan den fanns även
fram, och var i bruk till omkring år 1930
då sedan bilsagnen kom i bruk och
den gamle sin blev som ett minne.

vänd!

Bildragnas koda 1947

125 kr - 185 kr per flak
utan hjul och andreraka som var
av järn o gummi.

FOLKLIVSARKIVE
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

gör vederligt, att som Alfred Hasson Malmström
med prestbevis styrkt sig vara född den 8 Juni 1882 i Örkla-
gss församling är välföddad samt föresteltt ett hos föreningen förvaradt,
af sakfull och trovärdig person utfärdadt intyg om ett godt och hederande uppförande,
under det han förvärfvat sig nöjaktlig färdighet och kunskap uti Wagnmakare
yrket, hvareå han förevisar ett af honom sjelf förfärdigadt och af styrelsen godkändt
arbetsprov: Vagns gul af sådant bestående att
Styrelsen hos härvarande Håndtverksförening
föerder honom till Gesäll med betyg
med bevis godkänt
alltså förklarar Håndtverksföreningen härmedelst bemälda Alfred Hass-
son Malmström för Gesäll uti Wagnmakare yrket.

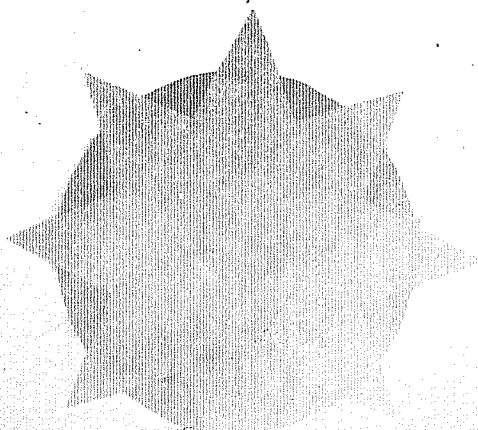
Skrup den 2 de Mars 1892

På Håndtverksföreningens vägnar:

J. M. Malm
Ordförande.

A. Malm
vice Ordförande.

J. M. Malm
Ledamot af föreningen.

Testatursia
av gesällbrev
Original hos
meddelaren.

M. 16263:14.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

xii

N:o 4. *Päskrift på bevis och på full-
skrifven Gesällbok.* (§§. 4 & 5.)

Den (dag och år) blef i N. N. Stad (kö-
ping) gesällbok (ny gesällbok) för Gesällen N.
N. utfärdad.

N:o 5. (§. 7.) (Yket) Gesällen N. N.
har denne dag hos mig anmält sin afsigt
att begära pass till N. N. Stad (köping), i
ändamål att der söka arbete. Han är för
innevarande år mantalsskrifven hos mig
(N. N.) (Ort, dag och år.)

N. N.

(Älderman.) (Ordförande.)
(Yket)

N:o 6. (§. 12.) (Yket) Gesällen N. N.
har denne dag hos mig anmält sin hitkomst
i ändamål att härstädes söka arbete. (Ort,
dag och år.)

N. N.

(Älderman.) (Ordförande.)
(Yket)

STOCKHOLM, 1842.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,
Kongl. Boktryckare.

I

Gesällbok om 40 sidor

för Wagnmabars Gesällen
Alfred Hansson och Almqvist
hvilken är enligt gästboken

född i Ödöpsborgs församling

den 29 Jun 1882. samt blif-

vit i Wagnmabars församling

Landstingsförsamling

till Gesäll antagen.

Skurup den 2 Mars 1902

Joh. Möller

Fotostatistika av de skivorna sidorna
Gesällboken för P. H. Wagnmabars. Original hos utdelaren

M. 16263:15.

Wagnerskaeggeten
A. H. Malmström var
arbetad i ett stort
hus. Mars 1908, och
inden denna tid uppför
sig mycket obehagligt
samt i stort sin
Det blev fulla brödet
churp och churp
Det blev arkitekt
Gronby den 1908

H. Andersson
Wagnerskaeggeten

Högskolestyrelsen
 N. H. Mathematiker
 Har arbetat hos mig sedan
 den 4de Oktob. 1902
 till den 29 Januari 1903
 Han har under den tid
 som uppför sig mycket
 och mycket gulligt
 sitt arbete till min be-
 fämhet, är nu på en
 begäran från den stat-
 liden för jag honom till
 det bästa afkommande
 tjänstgör af den 29 Januari
 H. Math. Högskolan

M. 16263:17.

Skåne

Vemmenhögs hd.

Grönby sn.

Ifrån Havgårds skog omkr. år 1911-12. Visar Malmströms första såg - senare elektrisk vid verkstaden. Malmström ägnade sig fr. omkr. 1911-12 åt tillsågning av timmer för vagnar, verksamheten sedan utsträckt till avsalu för vagnmakare i hela Skåne och efter vagnmakeriets tillbakagång framförallt åt fiskarna. För vagnmakarna användes bok, åt fiskarna ek. Redan efter ett par år ersattes lokomobilerna med elektrisk såg vid verkstaden.

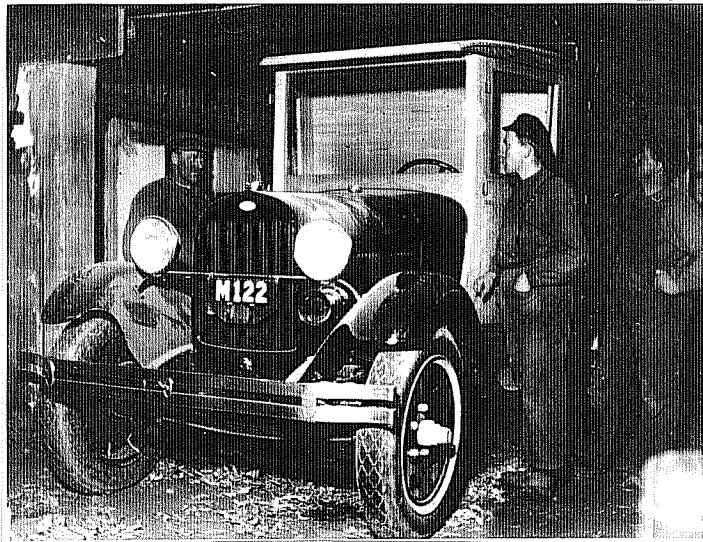
Inlämn. av fröken Ulla Malmström, Grönby, Anderslöv, år 1961

M. 16263/18.

Skåne

Vemmenhögs hd.

Grönby sn.

Skåpbil tillverkad omkr. år 1930-33. Under denna tid gjordes ett 20-tal skåpvagnar och lastbilar. Upphörde då det ej var tillräckligt lönsamt.

Inlämn. av fröken Ulla Malmström, Grönby, Anderslöv, år 1961.

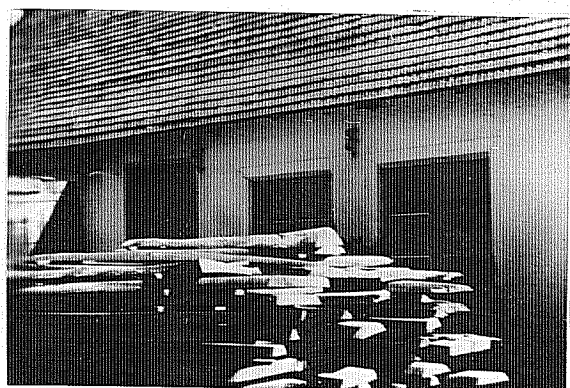
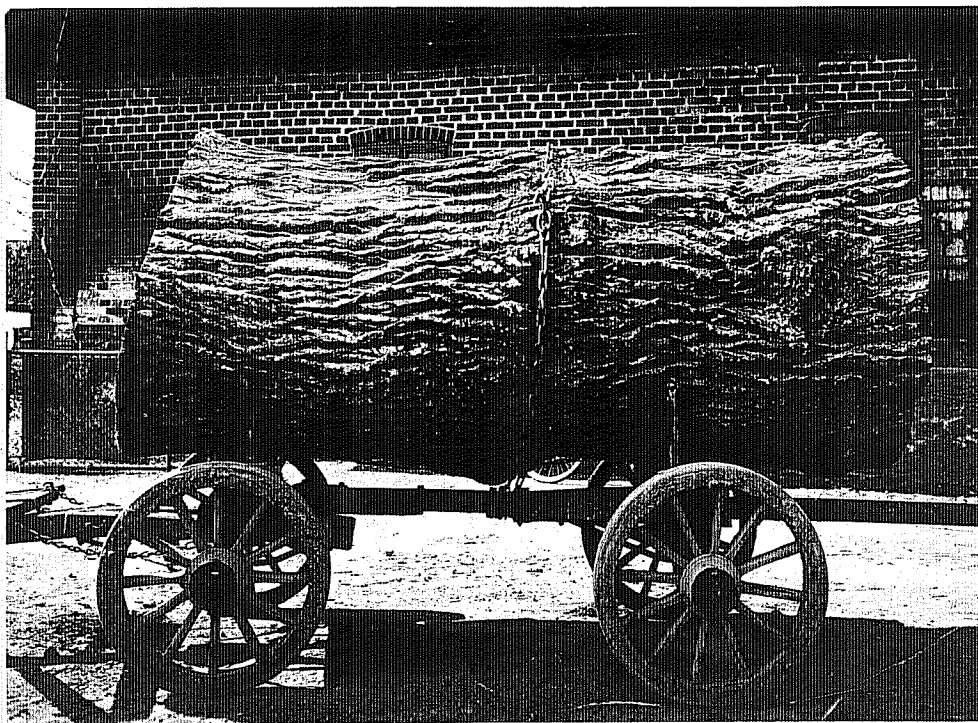
Skåne

Vemmenhögs hd.

Grönby sn.

M. 16263 : 19.

FOLKLIVSÄR
Institutionen för fol
ning vid Lunds ur

Inlämn. av fröken Ulla Malmström, Grönby, Anderslöv år 1961